

Mikkelin kaupunki

Sivistyslautakunta

Toimintakertomus 2025

MIKKELI

Sisällysluettelo

Palvelusuunnitelman toteutuminen, talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat.....	3
Strategiakortit	4
Suoritetaulukot	10
Talous	13
Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	14

Palvelusuunnitelman toteutuminen, talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yhdyspintatyöllä ja yhteen sovittavan johtamisen keinoin on edelleen luotu ja vahvistettu yhteistyörakenteita ja monitoimijaisia toimintamalleja mm. Etelä-Savon hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja kaupungin omien toimijoiden välillä. Yhteistyötä on tehty myös Etelä-Savon kuntien kesken. Haettu ja saatu mm. Opetushallituksen erityisavustus kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Turvalliset koulut Etelä-Savossa – kohtaamisen voimaa! - hanke on alkanut 18.8.2025, mukana kaikki Etelä-Savon kunnat sekä yhteistyökumppaneina mm. Eloisa, Viola ry sekä XAMK.

Itäisen alueen päiväkotij- ja kouluverkko-suunnitelmaa on päivitetty ja se on käytettävissä taloussuunnittelukauden investointiohjelman valmistelussa. Kansainvälisen varhaiskasvatus- ja koulupolun valmistelu on edennyt - projektipäällikkö aloitti tehtävässään kesäkuun alussa.

Suomenniemen ja Silvastin päiväkodit on lakkautettu ja kaudella 2025-2026 toimii 21 päiväkotia ja yksi ryhmäperhepäiväkotij. Tämän lisäksi kotona työskentelee kaksi perhepäivähoitajaa. Avointa varhaiskasvatustoimintaa on keskitetty keskustaan yhteen tilaan Porrassalmenkadulle, jossa toiminta käynnistyy syyskuudella. Samassa tilassa toimii myös lapsiperheiden kohtaamispaikka. Esiopetusta järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä 13 toimipisteessä. Oppimisen tuen uudistus koskee 1.8.2025 alkaen esiopetustoimintaa. Itäisen alueen päiväkotiverkosta ei ole vielä tehty päätöstä. Hankerahoitusta on saatu digikehittämiseen. Tasa-arvoavustus jatkuu edelleen. Täydennyskoulutus on painottunut pedagogiikan johtamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tiimin johtamiseen, esi- ja alkuopetuksen kehittämiseen sekä leikkipedagogiikan osaamisen kehittämiseen.

Rouhialan koulu yhdistyi kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti Päämajakouluun 1.8.2025 alkaen. Mikkelissä on lv. 2025-2026 14 peruskoulua, joista kuusi on yhtenäiskoulua, joissa opetusta annetaan luokille 1-9. Itäisen alueen kouluratkaisusta ei ole vielä tehty päätöstä. Perusopetuksen valtakunnalliseen tuntijakoon tuli 1.8.2025 alkaen yhteensä kolme vuosiviikkotuntia lisää äidinkielen (1. ja 3. luokalle) ja matematiikan opetukseen 2. luokalle. Lisäksi oppimisen tukeen liittyvään perusopetuksen lainsäädäntöön on 1.8.2025 alkaen tullut merkittäviä muutoksia, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia perusopetukseen (kustannusvaikutus ei ollut vielä tiedossa v. 2024, jolloin valmisteltiin ja päätettiin vuoden 2025 talousarviota). Perusopetusta on kehitetty aktiivisesti valtakunnallisten hankerahoitusten tuella sekä osana arjen työtä. Täydennyskoulutuksessa on painotettu mm. oppimisen tukea, turvallisuus-, tunne- ja vuorovaikutuskasvatusta sekä kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta. Hyödynnetty Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta lisähenkilöstön palkkaamiseksi ryhmäkokojen pienentämiseksi ja samanaikaisopettajien palkkaamiseksi oppilaiden monenlaisten tuen tarpeiden johdosta.

Mikkelin lukiossa on toteutettu monipuolista opintojaksotarjontaa lähiopetuksena. Opiskelijat ovat hyödyntäneet Netti-lukion verkko-opetustarjontaa monipuolisesti. Lukuvuoden 2025-2026 opintojaksotarjottimen suunnittelussa keväällä 2025 huomioitiin lukiokoulutuksen säästöavoitteet tarkentamalla ryhmäkokoja. Hanketoiminnassa on keskitytty kansainvälisyysosaamisen vahvistamiseen ja oppimiseen tukeen. Lukiokoulutuksen oppimisen tukea koskeva lainsäädäntömuutos astui voimaan 1.8.2025. Lukion opetussuunnitelma on päivitetty oppimisen tuen lainsäädäntömuutosten mukaiseksi, ja opettajat ovat työstäneet oppimisen tuen käytänteitä oppiaineittain. Lukion erityisopettajan palvelut ovat olleet laajemmin saatavissa opettajan vuosityöaikaan siirtymisen myötä. Tiivis yhteistyö lukion ja ammatillisten oppilaitosten kesken ja opiskelijoiden ohjaukseen panostaminen näkyvät kahden tutkinnon lukio-opintojen parantuneessa pitovoimassa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Sivistyslautakunnan alaisen toiminnan toimintatulot olivat 3 610 600 euroa ja ne alittivat noin 66 000 eurolla alkuperäisen talousarvion. Kaikki muut tiliryhmät ylittivät tulotavoitteen lukuun ottamatta tukia ja avustuksia, jotka alittivat alkuperäisen talousarvion noin 354 000 eurolla. Toimintatulot ylittivät muutetun talousarvion noin 30 000 eurolla. Sivistyslautakunnan alaisen toiminnan toimintakulut olivat 99 618 600 euroa ja ne alittivat alkuperäisen talousarvion 2 905 000 eurolla. Muutettuun talousarvioon nähden toimintakulut alittivat 1 950 000 euroa. Kaikki muut menoryhmät alittivat menokaton lukuun ottamatta muita toimintakuluja (sisältää mm. vuokrat, luontaisetujen verot, jäsenmaksut, maksuaikakorttien vuosimaksut, luottotappiot). Sivistyslautakunnan toimintakate muodostui 2 839 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi ja 1 980 000 euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 74 000 euroa. Alitus johtui siitä, että kotikuntakorvaukset ylittyivät 48 000 euroa ja tuet ja avustukset alittuivat 111 000 euroa. Varhaiskasvatuksen toimintakulut alittuivat 1 092 000 euroa. Alitus johtui siitä, että henkilöstökulut alittuivat 729 000 euroa, palveluiden ostot alittuivat 96 000 euroa, aineet, tavarat ja tarvikkeet alittuivat 28 000 euroa, avustukset alittuivat 331 000 euroa ja muut toimintakulut ylittyivät 93 000 euroa. Vajaalla käytöllä olevia ryhmiä lakkautettiin ja tehtiin muita henkilöstöjärjestelyjä, jolloin palkkakuluja kului arvioitua vähemmän. Lasten kotihoidon tuen tarpeen väheneminen näkyy avustusten tarpeen vähenemisenä. Varhaiskasvatuksen toimintakate muodostui 1 018 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Perusopetuksen toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion yhteensä noin 46 300 euroa. Saadut tuet ja avustukset jäivät 239 600 euroa alle arvioidun, mutta kotikuntakorvaukset ylittyivät noin 120 200 euroa, maksutuotot noin 29 300 euroa ja vuokratuotot noin 42 800 euroa. Perusopetuksen toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 1 390 100 euroa. Tämä johtui siitä, että henkilöstökulut alittuivat 548 700 euroa, palveluiden ostot alittuivat noin 559 900 euroa, aineet, tavarat ja tarvikkeet alittuivat noin 345 000 euroa ja avustukset alittuivat noin 65 700 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Sen sijaan vuokrissa tapahtui noin 97 000 euron ja muissa toimintakuluissa noin 32 100 euron ylitys alkupe- räiseen talousarvioon verrattuna. Henkilöstökulujen alittumiseen vaikutti lähinnä palkankorotusten arvioitua myöhäisempi ajankohta ja arvioitua pienemmät eläkekulut. Palveluiden ostot ja hankinnat on pyritty toteuttamaan kustannustehok- kaasti. Perusopetuksen toimintakate muodostui 1 436 400 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Lukiokoulutuksen toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 34 000 euroa. Toimintakulut alittuivat noin 342 000 euroa. Toimintakate 5 580 396 muodostui näin ollen lähes 308 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi. Toimintatuottojen alittuminen johtui 6 800 euroa arvioitua pienemmistä kurssimaksutuotoista ja noin 27 000 euroa pienem- mistä muista tuotoista. Toimintakulujen alittuminen johtui ensisijaisesti arvioitua pienemmistä henkilöstökuluista sekä palkkojen, 212 000 euroa, että henkilösivukulujen, noin 96 000 euroa, osalta. Opetusresurssia oli riittävästi opetuksen ja tukitoimien järjestämiseen. Opiskelijamäärässä tapahtuneet muutokset, opiskelijoiden opintojaksovalinnat ja muualla suo- ritettavat opinnot vaikuttivat opetusresurssin kohdentamiseen ja henkilöstökulujen toteutumiseen. Määräaikaista ja opet- tajien sijaisia tarvittiin arvioitua vähemmän. Oppikirjalisensseihin käytettiin 29 000 euroa arviota enemmän, mihin vaikutti pääasiassa neljän vuoden opinto-ohjelman valinneiden lukiolaisten aikaisempaa suurempi määrä ja oppimateriaalitarve. IT- laitteiden hankintaan käytettiin noin 40 000 euroa arvioitua vähemmän, joten aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osuus kokonaisuudessaan pysyi ennakoitavalla tasolla. Vuokratulot alittuivat noin 12 000 euroa. Kokonaisuudessaan lukiokoulu- tuksen talous on säilynyt vakaana, ja poikkeamat ovat olleet hallittavissa. Toiminta on ollut kustannustehokasta.

Strategiakortit

1. Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mu- kaiseksi.			
Toimenpide ja toiminnan ku- vaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Rekrytoinnissa onnistuminen.	Oikea-aikainen rekrytointi, laaja-alainen osaaminen. /esi- miehet	Kasvatus- ja opetushenkilöstön kelpoisuusaste	Lukuvuonna 2025-2026 perus- opetuksen kelpoisuusaste 96 %, hakijamäärät ovat kuitenkin vä- hentyneet. Varhaiskasvatuksen kelpoisuusaste 93 %. Lukiokou- lutuksen kelpoisuusaste 99 %.
Työhyvinvoinnin parantaminen. Tuodaan Mikkelin vahvuudet ja osaaminen selkeästi esiin. Posi- tiivinen viestintä ja uutisointi.	Myönteinen työnantajakuva, työhyvinvoinnista huolehtimi- nen. /esimiehet ja työntekijät	Pulssi-kysely Sairauspoissaolojen määrä	Pulssi-kyselyn mukaan sekä var- haishkasvatuksen että perusope- tuksen henkilöstön työhyvin- vointi oli hieman parantunut. Sairauspoissaolot, henkilöstö: perusopetus 8 633 päivää; var- haishkasvatus 9 155 päivää.; lu- kiokoulutus 324 päivää.

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehityk- seen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin.			
Toimenpide ja toiminnan ku- vaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Palveluverkko sopeutetaan lap- simäärien muutoksiin (huomioi- den koulumatkojen pituudet).	Lapsimäärien lasku huomioi- daan palveluverkkosuunnitte- lussa suunnitelmallisesti ja	Euroa/ lapsi	Rouhialan koulu on tehdyt pää- töksen mukaisesti yhdistetty

Vieraskielisten perheiden varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen palveluprosessin kuvaus	kestävästi. /opetusjohtaja ja varhaiskasvatusjohtaja Vieraskielisten perheiden kotoutuminen Mikkeliin/varhaiskasvatusjohtaja, opetusjohtaja ja kotoutumiskoordinaattori	Palveluprosessi on kuvattu/ei ole kuvattu	Päämajakouluun 1.8.2025 alkaen. Vieraskielisten perheiden palveluprosessin kuvaus on valmistelussa. Oppilas- ja lapsikohtaiset euroa/lapsi -tiedot raportoidaan tilinpäätöksen suoritettiedoissa. Suomennimen ja Silvastin päiväkodit on lakkautettu.
Kansainvälisyyskasvatus, digitaalisatio ja kestävä kehitys huomioidaan opetussuunnitelmassa. Osallistutaan asiaan liittyviin kehittämishankkeisiin.	Tavoitteet opetussuunnitelmassa sekä koulujen ja oppilaitosten lukuvuosisuunnitelmissa /henkilöstö	Kansainväliset tapahtumat, sähköinen oppimateriaali ja järjestelmät ja kestävä kehityksen suunnitelmat. Arvioidaan lukuvuosisuunnitelmissa.	Tavoitteet ja arviointi ovat koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Perusopetuksessa toimii osa-aikainen maahanmuuttaja-opetusta koordinoiva opettaja ja kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) käynnistäminen on valmistelussa. Ristiinan yhteiskoulu on saanut myönteisen Erasmus+-päätöksen ja Saimaanportin yhtenäiskoulu on jättänyt hakemuksen, mutta ei ole saanut vielä päätöstä. Perusopetuksen digipolkua on kehitetty ja päivitetään edelleen Perttu-työryhmän koordinoimana. Mikkelin lukion Erasmus+ -akkreditointihanke sai jatkorahoituksen. Sähköistä oppimateriaalia ja sähköisiä järjestelmiä on hyödynnetty lukion toiminnassa päivittäin.
Hyvinvoinnin ja terveyden (Hyte) edistäminen sekä eriarvoisuuden kaventaminen päätöksenteolla ja johtamisella.	Hyte-vaikutusten arviointi päätöksenteon yhteydessä/valmistelijat	Vaikutusten arviointia on tehty (lkm)/ arviointia ei ole tehty	Lapsi- ja talousvaikutusten arvioinnit on valmisteltu päätöksentekovaiheeseen.

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Energiatohkeat, turvalliset ja laadukkaat koulukuljetukset, julkisen liikenteen toimivuus.	Huolellinen kuljetussuunnittelu. /opetusjohtaja yhteistyössä kuljetussuunnittelun kanssa	Kustannusvaikutus, laatu huomioiden	Koulukuljetukset on hoidettu sivistyslautakunnan hyväksymän Koulukuljetusoppaan linjausten mukaisesti ensisijaisesti julkista liikennettä käyttäen. Waltti-kortti on käytössä kaikilla perusopetuksen oppilailla.
Energian säästäminen päiväkotien, koulujen ja toiminnan arjessa.	Energian säästö /henkilöstö	Kulutus edellisiin vuosiin verrattuna	Koulujen sähkönkulutus on laskenut useamman vuoden ajan uusien energiatohkeampien kiinteistöjen käyttöönoton johdosta.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Verkkokurssien hyödyntäminen lukio-opetuksen kurssitarjonnassa.	Jokainen lukiolainen suorittaa opinto-ohjelmansa mukaisesti vähintään yhden verkkokurssin lukuvuodessa. /rehtori	Suoritettu/ei suoritettu	Osa opiskelijoista on suorittanut useita verkkokursseja lukuvuodessa, kun taas osa opiskelijoista ei valinnut verkkokursseja opinto-ohjelmaansa. Verkossa

			suoritettujen opintojen kokonaismäärä on kasvanut edelleen.
Verkkokurssien hyödyntäminen henkilöstön koulutuksessa.	Henkilöstö suorittaa vähintään yhden verkkokoulutuksen vuosittain. /esimiehet	Suoritettu/ei suoritettu	Täydennyskoulutuksessa on hyödynnetty verkkokoulutuksia. Tavoitteena on ollut, että koko henkilöstö suorittaa vuosittain (ainakin) Navisec-tietoturvakoulutuksen – tämän suorituksen seuranta tehdään vuosittaisen kehityskeskustelujen yhteydessä.

2. Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
MiniMikkeli -oppimiskokonaisuus kaikille 6. luokkalaisille osana toimijuus- ja yrittäjyyspolkua.	100 % 6. luokista osallistuu MiniMikkeliin. Aktiivinen tulevaisuuden toimija. /opetusjohtaja, perusopetuksen rehtorit	6. luokkien %-osuus, jotka osallistuvat MiniMikkeliin.	Kaikki kuudennet luokat osallistuivat MiniMikkeliin kevätlukukaudella 2025.
Yrittäjyys- ja liikeideakilpailujen järjestäminen, yritysvierailuvuorot ja OpeTET-päivät	Yrittäjyyskasvatuksen osaaminen laajenee, yrittäjyyden näkyvyys lisääntyy. /opettajat ja esimiehet	Toiminnan määrä	Rantakylän yhtenäiskoululla on jatkunut yrittäjyyskasvatusta painotus ja järjestettiin siihen liittyviä valinnaiskursseja. Yhdeksänsien luokkien osallistuminen Yrityskylä-toimintaan osallistumista varten saatiin rahoitus vuoden 2026 talousarviokäsittelyssä. Mikkelin lukiossa yrittäjyyskasvatuksen valinnaiset opintojaksot toteutuivat. Lukion opettajien yritysvierailuvuoro toteutettiin syksyllä 2025.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Houkuttelevat rekrytointi-ilmoitukset ja monipuoliset rekrytointikanavat	Avoimet tehtävät saadaan täytettyä kelpoisilla tekijöillä/rekrytoivat esimiehet ja palvelupäällikkö	Henkilöstön kelpoisuusaste	Perusopetuksen kelpoisuusaste 96 %. Varhaiskasvatuksen kelpoisuusaste 93 %. Lukiokoulutuksen kelpoisuusaste 99 %.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Tiedepolun rakentaminen ja kehittäminen varhaiskasvatuksesta lukioon (yliopistokeskus MUC)	Yhteistyö jatkuu ja monipuolistuu. Tiedekasvatus läpäisee kaikki koulutusasteet. /varhaiskasvatus, perusopetus, lukion	Toiminnan määrä	Tiedepolkuoppimateriaalit laadittu perusopetukseen vuosiluokille 2, 5 ja 8. Toteutuminen etenee. Kaikki 5. luokat osallistuivat vierailuun Metsä-

	johtoryhmän korkeakouluvas- taava		Sairilassa syksyllä 2025 (498 op- pilasta ja 38 aikuista). Muistissa käynyt 8. luokista 78 % syksyllä 2025, loput kevätlukukaudella 2026. Lukiassa tiedekasvatusta ediste- tään mm. aktiivisen alumnitoi- minnan avulla.
Koulunuorisotyön kehittäminen Kaakkois-Suomen ammattikor- keakoulu Xamkin kanssa.	Koulunuorisotyön sisällön ja laa- dun kehittäminen. /perusope- tuksen ja nuorisopalveluiden koulunuorisotyöntekijät ja esi- miehet	Koulunuorisotyön osallistumi- nen kehittämisverkostoon	Perusopetuksen koulunuoriso- työ on osallistunut kehittämis- verkostoon. XAMK:lle koottu ja esiteltä koulunuorisotyön kirjaa- mista perusopetuksen opetus- suunnitelmaan ja muihin suun- nitelmiin.
Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä.			
Toimenpide ja toiminnan ku- vaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Harjoittelumahdollisuudet TET- harjoitteluista alkaen.	Myönteiset työelämäkokemuk- set. /rehtorit	Toteutuu/ei toteudu	TET-harjoittelut ovat toteutu- neet.
Harjoittelupaikkojen tarjoami- nen.	Koulutetun työvoiman riittä- vyys. /varhaiskasvatuksen esi- miehet, rehtorit	Harjoittelujen määrä	Varhaiskasvatuksessa harjoitte- lijoita 99. Perusopetuksessa 53 harjoitteli- jaa vuoden 2025 aikana.

3. Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen.			
Toimenpide ja toiminnan ku- vaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Koulujen vetovoimaisuuden ja kouluun kiinnittymisen lisäämi- nen.	Laadukas oppimisympäristö /opetusjohtaja, rehtorit	Pitää koulunkäynnistä, %-osuus kasvaa (kouluterveyskysely)	%-osuus vuodesta 2023 vuo- teen 2025 laskenut perusope- tuksessa ja lukiossa, ammattillisessa koulutuksessa kasvanut: Toteutunut vain lukiossa 2023/54 %, 2025/61% Laski tai pysyi samana: 4.-5. lk: 2023/72%, 2025/68% 8.-9.lk: 2023/48%, 2025/47% ammattillinen: 2023/84%, 2025/79% 4.-5. luokilla tytöt pitävät kou- lunkäynnistä enemmän kuin po- jat, nuorista pojat pitävät kou- lunkäynnistä useammin kuin ty- töt
Luodaan hyvinvointialueen kanssa uudistuneen lainsäädän- nön mukaiset selkeät ja toimi- vat monialaiset opiskeluhoollon rakenteet ja toimintakulttuuri, mm. toimiva ja tietosuojan huo- mioiva tietojen luovutuspro- sessi opiskeluhoitopalveluille opiskelijarekistereistä, monialainen asiantuntijaryhmä aktiivisessa käytössä yksilökoh- taisessa opiskeluhoollon	Yhdyspintatyönä palveluiden kehittäminen. Tietojen luovutusprosessi laa- dittu ja käytössä, sopimus hy- vinvointialueen kanssa tehty. Monialaisia asiantuntijaryhmiä hyödynnetään jokaisessa kou- lussa ja oppilaitoksessa. /esiopetus, perusopetus, lukio- koulutus yhdessä muiden toisen asteen oppilaitosten ja hyvin- vointialueen kanssa	Ohjausryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja niihin osallistu- taan aktiivisesti. Tietojen luovutusprosessi alle- kirjoitettu. Prosessi koulutettu henkilöstölle. Wilma-tilastointi: opiskeluhoollon tokertomuksia joka koulussa	Ohjausryhmät ovat kokoontu- neet säännöllisesti. Kaupungin ja opiskeluhoitopalveluiden edustajat ovat osallistuneet nii- hin aktiivisesti. Tietojenluovutusprosessi kes- ken. MultiPrimuksen ominai- suudet eivät taivu tietojen luo- vutukseen tavalla, jota testat- tiin. Ohjeistuksen ja sopimus- luonnoksen uudelleen muotoilu aloitettu.

			Wilma-tilastointi: perusopetuksessa opiskeluhoitokertomuksia eli monialaisia asiantuntijaryhmiä pidetty ja kirjattu 13/15 koulussa lv. 2024-2025. Myös lukiossa hyödynnetty hyvin.
KOPPA-kohtaamispaikassa säännöllisesti kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen ja ev.lut.srk:n järjestämää toimintaa, jota kehitetään yhdessä perheiden kanssa. Aktiivinen osallistuminen hyvinvointialueen koordinoimaan perhekeskuskehittämiseen.	Perhekeskustoimintamallia ja -verkostoa kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. /varhaiskasvatus, perusopetus	Toteutunut hyvin/ toteutunut osittain/ ei toteutunut	Toteutunut hyvin. Toiminnassa mukana noin 40 perhettä, aktiivisten kävijöiden määrä vaihtelee 5 – 30 henkilöä/kerta. Moniammatillinen toimijoista koostuva ohjausryhmä kokoontuu noin 4 kertaa/vuosi. Toimintaa on kehitetty asiakaskyselyiden pohjalta.
Lapsiystävällinen kunta -malli	Lasten huomioiminen päätöksenteossa ja kunnan toiminnassa toteutuu suunnitellusti. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue /varhaiskasvatus, perusopetus	Hakemus on tehty.	Hakemus jätetty vuoden 2026 hakuun, mutta Unicef onkin uudistamassa mallia ja uusia otetaan vasta vuonna 2027 tai syksyllä 2026. Mikkeli pääsemässä tuolloin mukaan.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentumista.

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Palveluverkkosuunnittelu	Kaikille lapsille motivoiva ja turvallinen varhaiskasvatus ja koulu myös tuen tarpeet huomioiden/varhaiskasvatus, opetusjohtaja, esimiehet, sivistysjohtaja	Itäisen alueen palveluverkko-päätös tehty/päätöstä ei ole tehty	Itäisen alueen palveluverkko-päätöstä ei ole vielä tehty.

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset.

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Luonto- ja/tai retkipäivät lähiympäristössä	Kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä ja peruskouluissa suunnitellut luonto- ja/tai retkipäiviin/päiväkodin johtajat, rehtorit	Toteutuu/ei toteudu	On toteutunut sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa.

Hyödynnetään toiminnassa läpileikkaavasti kulttuuri, taide, luovat keinot ja liikunta sekä alueen rikas historia ja kulttuuriperintö.

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kulttuurikameli	Kulttuuriin tutustumista varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. /päiväkotien johtajat yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa	Toteutuu/ei toteudu	On toteutunut varhaiskasvatuksessa. Kulttuurikameli on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä kulttuuripalveluiden, kirjaston ja varhaiskasvatuksen kesken. Yhteistyöhön on nimetty ohjausryhmä. Kulttuurikameli on osa Mikkelin varhaiskasvatussuunnitelmaa ja esiopetuksen opetussuunnitelmaa.
Kulttuuripolku	Kulttuuripolun mukainen kulttuuritarjonta kaikille vuosiluokille perusopetuksessa.	Toteutuu/ei toteudu	On toteutunut perusopetuksessa. Kulttuuripolku on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä

	/rehtorit yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa		kulttuuripalvelujen kanssa ja se on hyväksytty osaksi opetus-suunnitelmaa.
Liikkuva lapsi -toiminta	Lasten liikkuminen arjessa lisääntyy. /varhaiskasvatus ja liikuntapalvelut	Toteutuu/ei toteudu	On toteutunut varhaiskasvatuksessa. Liikuntavastaavat on valittu yksiköittäin. EsLin ja liikuntapalveluiden kanssa on tehty yhteistyötä.
Liikkuva koulu -toiminta	Koulu- ja liikunnan (Koulu personal trainer) pilotointi ja move-prosessin kehittäminen kolmella koululla Perusopetuksessa lukuvuonna 2024-2025 tavoitteena ja painopisteenä liikkumisen ja toiminnallisuuden lisääminen, koulu-kohtainen suunnitelma ja arviointi lukuvuosisuunnitelmassa /rehtorit yhteistyössä Liikkuva koulu -tiimin ja liikuntapalvelujen kanssa	Move like Mikkeli -hanke toteutunut/ ei toteutunut suunnitellusti Lukuvuosisuunnitelmassa sanallinen arviointi Toteutuu/ei toteudu	Move like Mikkeli -hanke 2024-2025 ja jatkohanke 2025-2026 on toteutunut suunnitellusti. Perusopetuksen koulut ovat arvioineet lukuvuosisuunnitelmassa liikkumisen ja toiminnallisuuden lisäämisen toteutumista eli sanallinen arviointi on toteutunut. On tehty paljon toimenpiteitä, jotka vaihtelevat kouluittain.
Liikkuva nuori -toiminta	Liikunnan harrastaminen lisääntyy uusia mahdollisuuksia ja puitteita luomalla. /lukio ja liikuntapalvelut	Toteutuu/ei toteudu	On toteutunut osittain mm. urheilukilpailutoiminnassa.

4. Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliiläisyyttä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Lähikouluperiaatteen vahvistaminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti osalle 1. luokkaikäisistä valmistavan opetuksen oppilaista.	Tukitoimet lähikouluun. /opetusjohtaja, rehtorit	Toteutuu/ei toteudu	Toteutus on edennyt palveluverkkosuunnittelun edetessä.
Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien päivittäminen	Päivitetty/ei päivitetty	Varhaiskasvatuksessa suunnitelmat on päivitetty. Perusopetuksessa suunnitelmat sisältyvät Hyvä ja turvallinen koulupäivä -suunnitelmaan ja ne on päivitetty kaikilla kouluilla vuosiksi 2025-2026. Lukiossa suunnitelmat on päivitetty lukuvuosisuunnitelman 2025-2026 yhteydessä.
Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Oppilas- ja opiskelijakunnat, Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto	Toiminta koetaan kiinnostavana ja mahdollistetaan vaikuttaminen. /rehtorit	Toimielimet toimivat	Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto toimivat.
Neuvottelukunnat	Toiminta koetaan kiinnostavana ja mahdollistetaan vaikuttaminen. /rehtorit	Neuvottelukunnat toiminnassa perusopetuksen kouluissa ja lukiossa	Kaikilla peruskouluilla toimivat neuvottelukunnat. Lukion neuvottelukunta on toiminut aktiivisesti.

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Tunne- ja vuorovaikutuskasvatus (ns. TuVu-toiminta)	TuVu-toiminnan vakiinnuttaminen. /varhaiskasvatuksen esimiehet, perusopetuksen ja lukion rehtorit	Joka yksikössä suunnitelma lukuvuosisuunnitelmassa	Jokaisen päiväkodin ja esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa on konkretisoitu TuVu-toiminta. Jokaisen koulun lukuvuosisuunnitelmassa on TuVu-suunnitelma lukuvuosina 2024-2025 ja 2025-2026.
Ryhmytyminen (kohderyhmä uudet opiskelijat)	Ryhmytymistoiminnan suunnitelmallinen toteuttaminen. /lukion apulaisrehtori ja ryhmän ohjaajat yhteistyössä opiskelu-huoltopalvelujen ja koulunuorisotyön kanssa	Toimintasuunnitelma lukuvuositain	Ryhmytymisen toimintasuunnitelma on lukion lukuvuosisuunnitelmassa.
KOPPA-kohtaamispaikassa kävijöiden toiveiden kartoitus	Perheiden KOPPA-kohtaamispaikan kehittäminen perheiden tarpeita kuullen. /varhaiskasvatus	Kartoitus tehty ja tulokset käytettävissä kehittämiseen	Kartoitus ja kehittämistoimia on tehty. Uudet tilat Porrassalmenkadulla mahdollistavat kehittämisen.
Tarjotaan kerho- ja harrastustoimintaa jokaisella perusopetuksen koululla	Mahdollistetaan oma juttu jokaiselle koululaiselle. /kerhotoiminnan ohjausryhmä	Kerhojen määrä/lukuvuosi Kerho jokaisella koululla, kyllä/ei	Kerhojen ja harrastusten määrä vuonna 2025 on 163 Jokaisella koululla on toiminut kerhoja.
Mielekäs vapaa-ajan toiminta ja harrastukset	Vapaa-aika näkyväksi kaupungin viestinnässä/ viestintäpalvelut yhdessä tulosalueiden kanssa	Kaupungin kotisivuilta löytyy vaivattomasti vapaa-aika- ja harrastustarjontaa	On kehitetty saavutettavuutta, hyödyntäen mm. asiakaspalautetta.
Kaikenikäisten osallisuus	Osallisuussuunnitelman päivitys/kansalaisopiston rehtori	Päivitetty/ ei päivitetty	Osallisuus- ja vuorovaikutusohjelma on päivitetty.

Suoritetaulukot

Lukiokoulutus

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
☐ 2110 - Lukiot				
aineopiskelijoiden lukumäärä kpl	72,00	67,00	82,00	122,39 %
menot / aineopiskelija €/kpl	-77 183,97	-91 005,97	-70 184,94	77,12 %
opetuskurssien lukumäärä kpl	674,00	695,00	657,00	94,53 %
menot / opetuskurssi €/kpl	-8 245,17	-8 773,24	-8 759,76	99,85 %
varsinaiset opiskelijat kpl	735,00	745,00	713,00	95,70 %
menot / varsinainen opiskelija €/kpl	-7 560,88	-8 184,43	-8 071,76	98,62 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Varsinaisten opiskelijoiden ennakoitua pienempi kokonaismäärä johtuu uusien opiskelijoiden määrän pienemisestä ja neljän vuoden opinto-ohjelman valinneiden opiskelijoiden määrän heikosta ennustettavuudesta. Aineopiskelijoiden määrä on lisääntynyt, koska kahden tutkinnon opiskelijoiden osalta pitovoima on pysynyt hyvänä. Opetusresursseja on suhteutettu opiskelijamäärään.

Varhaiskasvatus ja hoidon tuki

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
2211 - Päiväkodit				
asiakkaat kpl	1 061,00	1 048,00	1 029,00	98,19 %
menot / asiakas €/kpl	-16 380,44	-16 839,69	-16 491,02	97,93 %
alle 3-vuotiaat %	19,90	21,70	19,50	89,86 %
erityisasiakkaat %	17,10	15,50	14,80	95,48 %
päiväkotien 3-6v asiakkaat kpl	850,00	820,00	828,00	100,98 %
2370 - Yksityinen päivähoito				
yksityinen päiväkotihoido, asiakkaita kpl	638,00	591,00	615,00	104,06 %
menot / asiakas €/kpl	-11 222,75	-11 356,35	-12 015,51	105,80 %
yksityinen päiväkotihoido, alle 3-vuotiaita %	23,70	22,20	24,50	110,36 %
2400 - Vuorohoito				
asiakkaat kpl	216,00	214,00	215,00	100,47 %
menot / asiakas €/kpl	-18 193,75	-21 502,34	-19 767,17	91,93 %
2410 - Ryhmäperhepäivähoito				
ryhmäperhepäivähoidon asiakkaat kpl	13,00	13,00	13,00	100,00 %
menot / asiakas €/kpl	-15 665,79	-17 238,46	-19 382,40	112,44 %
2430 - Perhepäivähoito hoitajan kodis				
perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat kpl	10,00	10,00	10,00	100,00 %
menot / asiakas €/kpl	-15 898,98	-13 780,00	-11 417,74	82,86 %
2470 - Lasten kotihoidontuki				
kotihoidontuella hoidettavat lapset kpl	257,00	277,00	231,00	83,39 %
menot / hoidettava lapsi €/kpl	-5 276,32	-5 823,10	-5 747,56	98,70 %
2480 - Lasten yksityisen hoidon tuki				
yksityisen perhepäivähoidon tukilapset kpl	40,00	42,00	31,00	73,81 %
menot / asiakas €/kpl	-4 544,15	-4 619,05	-4 753,06	102,90 %
2500 - Esiopetus				
asiakkaat kpl	299,00	299,00	295,00	98,66 %
menot / asiakas €/kpl	-12 784,51	-11 595,32	-11 561,13	99,71 %
erityisasiakkaat %	33,80	35,80	28,50	79,61 %
päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	30,00	45,00	23,00	51,11 %
2570 - Yksityinen esiopetus				
yksityinen esiopetus, asiakkaat kpl	119,00	120,00	104,00	86,67 %
menot / esiopetusasiakas €/kpl	-4 652,84	-5 030,83	-5 065,49	100,69 %
yksityiset päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	4,00	6,00	3,00	50,00 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Päiväkotihoidossa olevien lasten määrä on vähentynyt. Silvestin päiväkotit, Huuhkajat sekä Kujakatit filiaalit on lakkautettu. Otavan, Peitsarin ja Kaarisillan päiväkodeista on lakkautettu ryhmiä. Esiopetusta on keskitetty koulualueiden mukaisesti. Yksityisen päiväkotihoidon asiakkaissa alle 3-vuotiaiden osuus on kasvanut ja esioppilaiden määrä vähentynyt. Vuorohoitoa tarvitsevat lapset vähenevät. Perhepäivähoidossa olevien lasten määrä on pienentynyt. Kotihoidontuella hoidettavat ja yksityisen perhepäivähoidon lapset ovat vähentyneet. Esiopetuksen ikäluokka on pienentynyt. Syntyvyys alueella laskee.

Perusopetuspalvelut ja iltapäivätoiminta

Vuosi Palvelu	2025			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
2610 - Perusopetus				
oppilaita kpl	4 689,00	4 700,00	4 558,00	96,98 %
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat kpl	544,00	536,00	508,00	94,78 %
menot / oppilas €/kpl	-10 720,12	-11 125,26	-11 098,24	99,76 %
tuntia, koulut h	8 770,00	8 770,00	8 840,00	100,80 %
2900 - Iltapäivätoiminta				
aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistujia kpl	373,00	388,00	338,00	87,11 %
menot / osallistuja €/kpl	-2 117,94	-2 186,08	-2 699,86	123,50 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Perusopetuksen tuntijakoon on tullut 1.8.2024 alkaen 1 vuosiviikkontunti ruotsin kieltä 1.8.2024 alkaen. Tämä toteutui ensi kertaa koko vuoden tasolla vuonna 2025. Lisäksi 1.8.2025 alkaen luokille 1-6 tuli kolme vuosiviikkotuntia lisää äidinkielen ja matematiikan opetukseen. Perusopetuslakiin tuli merkittäviä oppimisen tukeen liittyviä muutoksia 1.8.2025 alkaen. Lakimuutos velvoittaa kuntia panostamaan yleiseen tukiopetukseen, opetuskielen tukiopetukseen sekä riittävään oppimisen tukeen. Lisätunteihin ja oppimisen tuen muutoksiin on kohdennettu valtion tukea. Palvelurakennesuunnitelman ja kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti Rouhialan koulu lakkasi ja yhdistyi Päämajakouluun 1.8.2025 alkaen.

Talous

Sivistyslautakunta	TA-					
	TP 2024	TA 2025	muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Tot-%
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 526 616	1 277 800	0	1 277 800	1 448 179	113,3 %
Maksutuotot	810 739	790 000	0	790 000	800 273	101,3 %
Tuet ja avustukset	1 706 802	1 469 500	-96 000	1 373 500	1 115 278	81,2 %
Muut toimintatuotot	209 455	139 000	0	139 000	246 889	177,6 %
Toimintatuotot yhteensä	4 253 612	3 676 300	-96 000	3 580 300	3 610 618	100,8 %
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-55 301 566	-57 464 000	655 000	-56 809 000	-55 840 515	98,3 %
Palkat ja palkkiot	-44 392 226	-45 781 000	539 100	-45 241 900	-45 064 582	99,6 %
Henkilösivukulut	-10 909 340	-11 683 000	115 900	-11 567 100	-10 775 933	93,2 %
Eläkekulut	-9 767 136	-10 410 900	101 300	-10 309 600	-9 316 936	90,4 %
Muut henkilösivukulut	-1 142 205	-1 272 100	14 600	-1 257 500	-1 458 998	116,0 %
Palvelujen ostot	-24 002 167	-24 365 700	-50 000	-24 415 700	-23 679 411	97,0 %
joista ulkoiset	-13 843 208	-13 739 500	-50 000	-13 789 500	-13 523 333	98,1 %
joista sisäiset	-10 158 960	-10 626 200	0	-10 626 200	-10 156 078	95,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 904 980	-2 446 600	0	-2 446 600	-2 055 607	84,0 %
Avustukset	-1 727 310	-2 057 800	350 000	-1 707 800	-1 660 084	97,2 %
Muut toimintakulut	-16 371 957	-16 189 500	0	-16 189 500	-16 382 976	101,2 %
Toimintakulut yhteensä	-99 307 980	-102 523 600	955 000	-101 568 600	-99 618 592	98,1 %
Toimintakate	-95 054 368	-98 847 300	859 000	-97 988 300	-96 007 974	98,0 %
Sivistyslautakunta, hallinto						
Toimintatuotot	106 275	88 600	0	88 600	85 336	96,3 %
Toimintakulut	-521 012	-581 100	7 500	-573 600	-500 663	87,3 %
Toimintakate	-414 737	-492 500	7 500	-485 000	-415 327	85,6 %
Lukiokoulutus						
Toimintatuotot	257 489	247 000	0	247 000	212 812	86,2 %
Toimintakulut	-5 575 832	-6 134 900	67 200	-6 067 700	-5 793 208	95,5 %
Toimintakate	-5 318 343	-5 887 900	67 200	-5 820 700	-5 580 396	95,9 %
Varhaiskasvatuspalvelut						
Toimintatuotot	1 240 606	1 041 500	-96 000	945 500	966 959	102,3 %
Toimintakulut	-37 771 955	-38 353 400	714 800	-37 638 600	-37 260 619	99,0 %
Toimintakate	-36 531 349	-37 311 900	618 800	-36 693 100	-36 293 660	98,9 %
Perusopetuspalvelut						
Toimintatuotot	2 649 241	2 299 200	0	2 299 200	2 345 511	102,0 %
Toimintakulut	-55 439 180	-57 454 200	165 500	-57 288 700	-56 064 101	97,9 %
Toimintakate	-52 789 939	-55 155 000	165 500	-54 989 500	-53 718 590	97,7 %
Irtain omaisuus						
Koneet ja kalusto						
Sivistyslautakunta		-200 000	38 000	-162 000	-137 661	85,0 %
31103 Perusopetus, kalusto					-67 032	
31104 Lukio, kalusto					-13 100	
31107 Varhaiskasvatus, kalusto					-52 469	
31108 Eteläinen aluekoulu, kalustus					-5 059	

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue

Yhteenveto:

Kaupungin hallintosääntö ja sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasääntö ohjaavat lautakunnan alaista toimintaa ja päätöksentekoa. Lautakunnan alaisessa toiminnassa noudatetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Kuitenkin riskienhallinnan sisäistämisessä ”osaksi jatkuvaa arviointia” on tulosityksikkötasolla eroja. Ohjaavien dokumenttien/ohjeistuksen tunteminen, riskien tunnistaminen ja dokumentointi sekä ennakointi on saatava osaksi päivittäistä toimintaa. Sääntöjä ja päätöksiä noudatetaan ja toiminnan tavoitteita toteutetaan sekä niitä seurataan säännöllisesti. Taloutta valvotaan ja seurataan vahvistettujen ohjeiden mukaisesti ja siitä raportoidaan lautakunnan kokousten yhteydessä. Taloudelliset vastuut on jaettu siten, että asiantarkastuksesta ja hyväksynnästä vastaavat eri henkilöt. Järjestely on toiminut hyvin. Suurimmat hankinnat on kilpailutettu hankintapalveluiden avulla ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintasääntöä. Sopimukset ovat ajan tasalla, ja sopimusseuranta on järjestetty. Sopimuksia on noudatettu. Henkilökunnan rekrytoinnissa on noudatettu kaupungin voimassa olevia ohjeita. Lakien ja sääntöjen mukaista toimintaa on tarkasteltu normaalin päätöksenteon yhteydessä.

e = Ei sovellettavissa, 1 = Heikosti, 2 = Kohtuullisesti, 3 = Melko hyvin, 4 = Hyvin				
Sisäinen toimintaympäristö ja valvontakulttuuri		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Toiminta-kulttuuri	Ovatko yksikön arvot ja toimintaperiaatteet määritelty ja toimitaanko niiden mukaisesti?	4	Kaupungin strategiassa ja sen arvokirjassa on määritelty kaupungin arvot, joita tulee toteuttaa kaikessa toiminnassa. Toiminta perustuu toiminta-kohtaisiin lakeihin ja asetuksiin sekä varhaiskasvatus-, esiopetus- ja opetus-suunnitelmiin. Lisäksi eräillä tulosalueilla on omaa toimintaa tarkemmin ohjaavia arvoja (mm. kirjastopalvelut, liikuntapalvelut).	Arvojen mukainen toiminta arjen toiminnassa. Arvot kehityskeskusteluihin mukaan.
	Arvostetaanko kehittämiskohteiden tai puutteiden esille tuomista?	3	Avoimuus ja luottamus toiminnan lähtökohtana – kehittämiskohteita ja puutteita uskalletaan tuoda keskusteluissa esille. Kannustetaan kehittymään ja kehittämään toimintaa.	Nostetaan esille kehityskeskustelussa ja tehdään kehittäviä ja korjaavia toimenpiteitä. Seurataan toimenpiteiden toteutumista.
	Puututaanko yksikössä johdonmukaisesti sääntöjen vastaiseen toimintaan?	3	Puututaan, kun epäkohta ilmenee ja tulee tietoon.	Epäkohtien esiintuomiseen tulee rohkaista. Korjaustoimenpiteisiin ryhdytään välittömästi. Esihenkilöt mukaan esihenkilökoulutukseen oppimaan ja omaksumaan ohjeistukset ja säännöt.
	Onko yksikölle asetettu tavoitteet ja ovatko ne kattavat?	4	Talousarviossa ja sen käyttösuunnitelmassa	Toiminnan ja tavoitteiden seuranta

Toiminnan tavoitteet			tavoitteet asetettu. Yksiköt asettavat tavoitteita myös asiakaskyselyissä nousseiden asioiden pohjalta sekä yksikkökohtaisten painotusten mukaan.	määriteltujen seurantaraporttien yhteydessä.
	Tukeeko tavoitteenasettelu kaupungin strategiaa?	4	Strategianmukainen toiminta ja tavoitteet talousarviossa -> käyttösuunnitelmat jalkautetaan tulosyksiköitasolle.	Strategiakorttiin kirjataan selkeät strategiaa toteuttavat tavoitteet.
	Onko tavoitteiden systemaattinen seuranta järjestetty?	4	Strategiset tavoitteet ohjelmakorteissa, joiden arviointi tehdään seurannan yhteydessä. Lukuvuosisuunnitelmat kouluilla. Kouluterveyskysely kahden vuoden välein, eri toimintojen laatukselyjä tehdään säännöllisesti.	Talousarviovuoden palvelusuunnitelma, strategiakortit ja talousarvio (eurot) käydään jokaisessa yksiköissä läpi.
	Reagoidaanko havaittuihin poikkeamiin?	3	Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan.	Reagoidaan ja poikkeamat selvitetään. Vastuiden määrittely.
	Onko palkkiojärjestelmää kytketty tavoitteiden saavuttamiseen?	2	Henkilökohtaisen työsuorituksen arviointi, tva.	Ei ole tulospalkkiojärjestelmää – voisiko olla? HL-arviointia uudistettiin 2024 ja hl-lisää on tämän jälkeen kohdistettu henkilöille, joilla ei vielä ollut hl-lisää ja joiden pisteet lisään oikeuttivat.
Organisaatio-rakenne	Onko organisaatorakenne selkeä ja toimiva?	4	Organisaatio rakenne ok. Esihenkilö-alaissuhteet toimivat.	Sihyn eri tehtäväalueilla on alakohtaiset lainsäädännöt, joten tehtäväkohtainen tulosaluejako on edelleen perusteltu.
	Onko tehtävänjaot vastuineen määritelty ja niitä koskeva ohjeistus ajan tasalla?	4	Hallintosäännössä ja toimintasäännössä vastuut määritelty, tehtäväkuvat tehty.	Tehtäväkuvien päivittäminen tarvittaessa.
Resurssit	Onko talousarvio oikein mitoitettu suhteessa tavoitteisiin?	2	Jatkuva säästäminen ja leikkaaminen vaikeuttaa pitkäjänteistä kehittämistä, ei jakseta odottaa toimintojen vaikuttavuuden näkyväksi tulemistä. Lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeita ei pystytä ennakolta arvioimaan, tuen resurssoinnin haasteet. Kehittämisesurssia pitäisi olla runsaammin. Yllättävät menot voivat heilauttaa budjettia.	Nykyisellä säästöjen aikakaudella uutta ei voi kehittää, jos jostakin vanhasta ei luovuta – nykyiset resurssit ei riitä olemassa olevan ylläpitämiseen ja rinnalla uuden kehittämiseen/rakentamiseen. Palvelujen laajuus ja laatu sekä tavoitetaso tulee asettaa käytettävissä olevien resurssien mukaiseksi. Huom. Säästötavoitteita ei saavuteta, jos mikään

				ei muutu (esim. palveluverkko).
	Onko yksiköllä käytössään tehtävien edellyttämä määrä henkilöstöä?	3	Henkilöstöresurssi niukka, rekrytointien ”viivästyminen” aiheuttaa haasteita arjen tehtävistä suoriutumisessa. Kasvun ja oppimisen tuen lainmuutos – resurssin riittävyys? Joissakin yksiköissä äkillinen henkilöstövaje voi tarkoittaa yksikön sulkemista tai palveluajan supistamista.	Rekrytointitarpeita pyritään kartoittamaan enintään aikaisemmin. Sijaisjärjestelyjä tulee kehittää.
	Onko henkilöstön osaaminen riittävällä tasolla?	3	Täydennyskoulutusta tarjotaan – ammatillinen, sähköisten työkalujen hallinta, sovellukset jne. Koulutuksiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.	Kehityskeskusteluissa osaamistarpeiden kartoittaminen. Uusien työntekijöiden perehdyttämiseen käytettävä riittävästi aikaa. Perehdytystyökalu käytössä.
	Ovatko yksiköllä tehtävien edellyttämät toimitilat, laitteet ja tietojärjestelmät?	3	Joissakin tiloissa sisäilmahaasteita. Laitekannan uusimisiin tulisi varata riittävästi resurssia. Tietojärjestelmien tulisi pysyä kehityksen perässä ja helpottaa ja nopeuttaa työn tekemistä.	Pitkäjänteinen suunnittelu mm. tilojen suhteen. Linjauksia tarvitaan mm. itäisen alueen päiväkotija kouluratkaisu, Taide-museon tilaratkaisu museokokoelmatiloihin. Tietojärjestelmien päivittäminen.
	Onko yksikössä varmistettu, että yksikkö kykenee suoriutumaan ydintehtävistään myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	3	Valmiussuunnitelmat laadittu. Ydintehtävistä suoriudutaan, henkilöstön kuormittuminen poikkeusoloissa.	Lakisääteiset tehtävät tulee hoitaa, joten suunnitelmat päivitettävä tältä osin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin nähden.
Lainsäädäntö ja kaupungin sisäiset ohjeet	Ovatko toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ajan tasalla?	3	Säännöt, määräykset ja ohjeet ovat ajan tasalla.	Vuosikelloon näiden säännönmukainen tsekkaaminen. (Perusopetuksen) hankkeiden arkistointiohjeiden laadinta.
	Tunteeko henkilöstö keskeiset työhönsä vaikuttavat ohjeet ja säännöt?	3	”Suurin piirtein” tunnetaan – muistettava, mistä ohjeistusta löytyy. Sijaiten kanssa haastetta ohjeisiin ja sääntöihin perehdyttämisessä.	Kaikki esihenkilöt mukaan mm. esihenkilökoulutuksiin --> ohjeiden ja sääntöjen jalkauttaminen koko henkilöstölle.
	Miten hyvin yksikkö on välttynyt viime vuoden aikana kankeilta, virallisessa prosessissa olevilta valituksilta tai oikeustapauksilta	3	Aika-ajoin yksittäisiä valituksia henkilökohtaisiin etuuksiin liittyen (esim. koulumatkaetus, oppimisen tukipalvelut).	Lakien ja asetusten mukainen toiminta.
	Varmistaako johto, että ohjeita ja sääntöjä noudatetaan?	3	Ohjeita läpikäydään esimiestapaamisissa. Silloin kun asioita nousee esille,	Itsearviointi, omavalvonta, luottamus.

			ohjeista ja säännöistä keskustellaan. Käytännön tilanteissa mm. asiakaspalvelussa toiminnan on perustuttava luottamukseen.	
--	--	--	--	--

Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Riskienhallintamenettelyt	Tunnetteko kaupungin riskienhallintaa ohjaavat dokumentit: johtosäännöt ja toimintaohjeet, sisäisen valvonnan yleisohje ja riskienhallintapolitiikka?	3	Yksikkö- ja yksilökohtaisia eroja. Uusien työntekijöiden ja sijaisten perehdyttämisessä haastetta.	Intron käyttöönoton perhehdytyksissä. Vuosikelloon näiden säännönmukainen tsekkaus.
	Onko riskienhallinta toteutettu kaupungin riskienhallintaa ohjaavien dokumenttien mukaisesti?	3	Audits-järjestelmä, Falcony	Tehdään yksikötasolle, päivitettävä aika-ajoin.
	Onko riskienhallintamenettelyt kytetty osaksi suunnittelu- ja ohjausprosesseja?	3	Nostettava vahvemmin esille.	Vuosikelloon tsekkausajankohdan määrittely.
Riskien tunnistaminen	Perustuuko riskien tunnistaminen järjestelmälliseen menetelmään?	3	Varautumissuunnitelma, talousarvion riskien kartointus, Audits, Falcony – näissä yksikkökohtaisia eroja.	Tietojen päivittäminen
	Dokumentoidaanko tunnistetut riskit?	3	Audits, Incy – haasteena ajan riittäminen kirjauksiin.	On tärkeä osa vastaavien päivittäistä työtä – helpottaa ennakkointia ja varautumista vastaavanlaisiin tilanteisiin.
	Onko riskien ennakkoinnissa onnistuttu?	3	Pääsääntöisesti on onnistuttu. ”Sattumat” yllättävät.	Kaikkia riskejä ei pystytäkään ennakoimaan.
Riskien arviointi	Arvioidaanko tunnistettujen riskien merkitys (todennäköisyys ja vaikutukset) systemaattisesti?	3	Varautumissuunnitelmat, Audits. Ta-asiakirjan yhteydessä päivitetään.	Päivittäminen osaksi vuosikelloa.
Riskeihin vastaaminen	Onko olennaisille riskeille määritelty hallintamenettelyt ja vastuut?	3	Pikkuhiljaa alkaa olla keskeiset kuvattu, Audits.	Varattava riittävästi aikaa.
	Arvioidaanko hallintamenettelyjen kustannuksia suhteessa saatuun hyötyyn?	2	Vakuutusten omavastuu vs. mahdollinen riski.	Tähän tarvitaan yhteinen malli (koko kaupunkiorganisaatio).
	Onko riskienhallinnan raportointi järjestetty asianmukaisesti?	2	Audits, Falcony, toimintakertomus.	Jokainen tulosalue ja -yksikkö ottaa järjestelmät käyttöönsä.

Valvontatoimenpiteet		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Prosessien kontrollien suunnittelu	Ovatko keskeiset toimintaprosessit ja projektit kuvattu ja dokumentoitu?	3	Vähitellen keskeiset kuvattu	Kaikkien kuvaaminen ja dokumentointi.
	Onko hyväksymismenettely olemassa, ajantasainen ja toimiiko se suunnitellusti (esim. ostolaskut, laskutus, palkat jne.)?	4	On, lautakunnassa vahvistettu (mm. laskut/asiatarkastus ja hyväksyntä,	Vahvistetaan vuosittain (käyttösuunnitelman yhteydessä).

			hankkeet). Sijaisjärjestelyt kunnossa.	Palkat – tasopalkkajärjestelmään siirtyminen, hl-järjestelmän läpinäkyvyys.
	Onko tehtävien eriyttämistarpeet arvioitu ja ovatko vaaralliset työyhdistelmät tiedossa?	3	Tietyissä tehtävissä pari-/ryhmytyöskentely. Kaikissa kriittisissä tehtävissä ei ole ”täydellistä” sijaistajaa.	Juoksevista tehtävistä suoriudutaan, mutta pitkät asiantuntijoiden poissaolot aiheuttavat haasteita -> sijaisjärjestelyjen kehittäminen.
	Onko yksikköraajat ylittävien prosessien kontrollit määritelty?	3	Ennakoivaa yhteistyötä pitäisi lisätä yksiköiden, tulosalueiden ja palvelualueiden kesken (mm. kiinteistöjen kunnossapito).	Yhteistyön lisääminen, vastuujao ja niiden mukainen toiminta. Sisäisten vuokralaisten/tilojen käyttäjien huomioista kopin ottaminen.
Kontrollien toimivuuden arviointi	Onko päivittäisvalvonta osa esihenkilöiden työtä?	3	Yksikkötasolla toimii – tulosaluejohtajat ja palvelujohtajat --> paljon valvottavaa, ei pysty olemaan kaikessa päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa mukana/tietoinen.	Merkittävistä poikkeamista tulee tiedottaa esihenkilöä, joka harkitsee tiedottamista esihenkilöportaassa eteenpäin.
	Arvioidaanko toimintaprosessien toimivuutta säännöllisesti?	3	Johtoryhmät, tiimipalaverit.	Jatkuva sisäinen arviointi, kehittäminen
	Arvioidaanko olennaisten kontrollien tarpeellisuutta säännöllisesti?	3	Täytyy olla myös luottamusta, että homma pelittää – toimintaa ei voida rakentaa valvonnan varaan.	Ei kai enää ”luottamus hyvä, kontrolli parempi”-mentaliteettia...
Toiminnan seuranta	Seurataanko määrärahojen käyttöä säännöllisesti?	4	Kyllä, tulosvastuulliset seuraavat, lautakuntatasolla seurantojen yhteydessä	Jokainen vastuullinen esihenkilö seuraa säännöllisesti määrärahojensa käyttöä.
	Ovatko täsmäytysrutiinit dokumentoitu, vastuutettu ja seurannassa?	3	Talouden seurannassa tehdään	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden seuranta systemaattista?	4	Vastuulliset viranhaltijat	Esihenkilön työpöytä keskeisistä mittareista päivittäisseurantaa helpottamaan.
	Varmistetaanko ostopalvelujen laadun sopimuksenmukaisuus?	3	Laatukriteerit täytettävä. Tarvittaessa hyödynnetään hankintapalvelujen asiantuntemusta.	Hankintaosaamisen lisääminen, kilpailuttamisaosaamisen lisääminen tarpeen, sopimusten seuraaminen osaksi operatiivista työtä.
	Onko ostopalvelujen hankinnassa ja sopimuksissa huolehdittu kriittisten palvelujen/tuotteiden saannista myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	2	Tähän tulee kiinnittää jatkossa huomiota, yhteistyötä hankintapalvelujen asiantuntijoiden kanssa.	Otettava huomioon kaikissa uusissa kriittisissä sopimuksissa.
	Onko sopimusten seuranta systemaattista ja vastuutettua?	3	Seurantaa tehdään, säännölliset seurantalaverit, yksityisten palveluntarjoajien valvonta vastuutettu (esim. yksityinen varhaiskasvatus).	Vastuuhenkilöiden vaihtuessa huomioitava jatkuvuus.

Tietojärjestelmien kontrollit	Onko tietojärjestelmien kontrollit testattu ja asianmukaisia?	4	Tietohallinto vastaa, yhteistyötä tulosalueiden kanssa.	Tietohallinnon resurssin riittävyys turvattava.
Omaisuuksien hankinta, luovutus ja hoito	Onko omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa toteutunut menetyksiä, arvon alenuksia tai onko jouduttu korvautai muuhun oikeudelliseen vastuuseen?	2	Sisäilmaongelmaiset kiinteistöt --> irtaimen "vahingoittuminen".	Vain puhtaita ja terveitä kalusteita tulee hyödyntää uusissa rakennuksissa.

Tiedonkulku ja raportointi		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Raportointijärjestelmät	Onko esimiesten käytössä raportointijärjestelmä, joka tuottaa oikea-aikaisesti seurantatietoa toiminnan kustannuksista?	3	Forecast ok, sisäisten erien ajantasaisuus?	Vaikuttavuuden arviointi, laadun arviointi – tarvitaan näihin työkalut.
	Tuottaako seurantajärjestelmä tietoa toiminnan laadusta (läpimenoajat, poikkeamat, asiakastytytyvisyys jne)?	2	Asiakaskyselyt toimivat, "systeemit" eivät tuota ns. esimiehen työpöytään päivittäisseuranta-aineistoa	Vaikuttavuuden arviointi, laadun arviointi -> työkalut tarvitaan.
Tiedonkulku	Onko tiedonkulku organisoitu ja vastuhenkilöt nimetty?	3	Aina parannettavaa	Tarvittaisiin palvelualuekohtainen viestintävastaava.
	Perehdytetäänkö uudet työntekijät suunnitelmallisesti?	3	Intro käytössä. Lyhytaikaisten sijaisten perehdyttämisessä haastetta	Intro-perehdyttämissovellus käyttöön jokaisessa rekrytoinnissa.
	Onko sisäinen tiedonkulku järjestetty siten, että toiminnan ohjauksen kannalta merkityksellinen tieto toimitetaan oikeille henkilöille oikea-aikaisesti?	3	Kyllä, mutta aina on tässä parannettavaa. Merkittävien toiminnallisten muutosten tiedottaminen - luottamushenkilöt ja henkilöstö? Huom. esim. kaupunginjohtoryhmän muistiot informatiivisemmiksi.	Henkilöstön osallistaminen toiminnallisiin muutoksiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. kaupunkiorganisaatio = henkilöstö.
	Onko luotu järjestelmällinen tapa tiedottaa suurelle yleisölle ja kohderyhmille?	3	Tulosalueilla omia somekanavia. Wilma-järjestelmä käytössä, kaupungin viestintä vastaa koko kaupungille tarkoitettua viestintästä. Aina tässä kuitenkin parannettavaa.	Muistetaan (riittävän) monipuolinen, ennakoiva ja ajantasainen viestintä.
	Onko laadittu suunnitelmat ulkoisen viestinnän toteuttamisesta poikkeustilanteissa?	3	Kaup. viestintä – viestintäsuunnitelma.	Oikea-aikainen tiedonvälitys poikkeustilanteissa organisaation sisällä vastuullisille tahoille.
Tieto-järjestelmät	Ovatko tietojärjestelmät dokumentoituja ja luotettavia?	4	Alkaa olla kohdallaan – kiitos tietohallinnon!	Tietosuoja-asioiden hallintoon lisä koulutusta.
	Tukevatko tietojärjestelmät päätöksentekoa ja toimintaa?	4	Laatu ja vaikuttavuus?	Laatu ja vaikuttavuus -> työkalut tarvitaan.

Seuranta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Sisäinen arviointi	Seurataanko toimintaa ja poikkeamia säännöllisesti?	4	Yksikkötasolla jatkuva seuranta, poikkeamat raportoidaan – eurot talousseurannassa ja toiminta ”isojen” seurantojen yhteydessä	Jatkuva seuranta ja poikkeamiin puuttuminen, tehdään toimintaa korjaavat toimenpiteet.
	Analysoidaanko ja hyödynnetäänkö poikkeamaseurannan tietoja?	3	Laadullisiin poikkeamiin tarttuminen mahdollisuuksien mukaan välittömästi. Määrärahapoikkeamat -> mahd. lisätalousarviot	Poikkeamien huomioiminen ja toiminnan vastaaminen poikkeamiin.
	Arvioidaanko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta säännöllisesti?	3	Tehdään säännöllisesti tilinpäätöksen yhteydessä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Käsitelläänkö sisäisen tarkastuksen raportit ja havainnot säännöllisesti?	4	Tilinpäätöksen yhteydessä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Ulkoinen arviointi	Käsitelläänkö ulkoisten arviointien, tilintarkastajien, EU-tarkastajien ym. raportit säännöllisesti?	3	Sihyn hankkeet, tarkastuslautakunnan nostot.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.